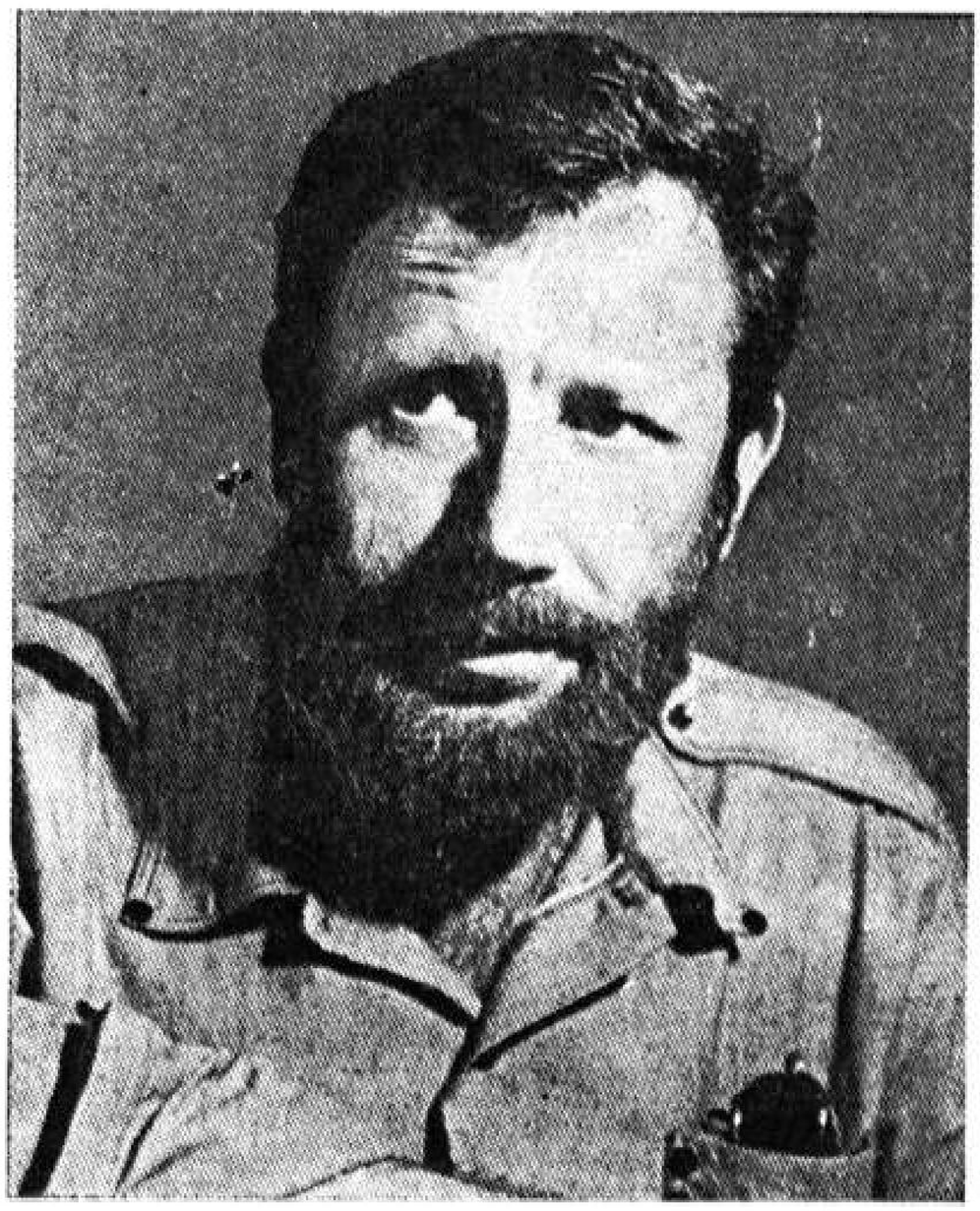

ANTRACT

IOSIF NAGHIU

Sub pălărie

EA și EL, la o masă într-o grădină-restaurant. E soare, e frumos, e cald, e după-amiază și în aer plutește o ușoară picoteală, dacă nu chiar plictis. Ea e drăguță, cochetă, El, nu se poate ști de la bun început, deoarece are așezată pe față — ca să-l apere probabil de razele soarelui — o pălărie. De paie, de fetru, melon sau joben, nu contează. Lumea trece pe lîngă cei doi sau nu trece, dar dacă trece ar fi bine ca trecerea asta să fie în ritm cu dialogul și atmosfera. Ar fi bine deci ca, la început, eventualii trecători să meargă mai încet, ca într-o scenă de film văzută cu încetinitorul. Aceleași indicații sînt valabile și pentru mișcările eventualului chelner, care ar apărea în timpul dialogului, sau la sfîrșitul lui, ca să ia comanda sau să aducă ceva de mîncare sau băutură.

EL : Bei ceva ?... *(Pauză.)* Bei o cafea ? *(Altă pauză.)* Te-am întrebat.

EA : Nu știu.

EL : Nu știi ! *(Mirat.)* Nu știi !... Dar eu cum știu ? ! Dar eu cum știu să te întreb dacă bei ceva ?...

EA : Nu mă întrebi pe mine...

EL *(după o pauză)* : Bei ceva ?... *(Pauză.)* Bei ceva ? O cafea, un pepsi, o bere...

EA : Ți-am mai spus ; nu știu.

EL : Nu știi !...

EA : Ai putea să-mi propui... Altădată îmi propuneai tu.

EL : Altădată ?...

EA : Altădată... La început îmi propuneai tu... Aveai gust, știai pe dinafară fiecare combinație, ce băutură, cînd merge, cu cine merge, și de unde începe să-ți meargă.

EL : Să-mi meargă ?... *(Ridică pălăria de pe față.)*

EA : Da. Să-ți meargă și ție.

EL : Prostii. La început așteptai să-ți propun. Te interesau propunerile mele. Stăteai cu ochii lucioși și plini de curiozitate și neastîmpăr ațintiți pe mine, pe chipul meu și păreai că-mi ceri cuvintele, gîndurile. Era de ajuns să deschid gura și te și porneai pe rîs.

EA : Ascultă.

EL : Ce găseai tu de rîs atunci eu nu știu !... Dacă aș fi spus o vorbă de duh mai acătării o rețineam și eu, o notam, poate, din spirit gospodăresc. Nu, nu-mi spune că e o prostie să-ți notezi vorbele mai de doamne-ajută, așa fac toți scriitorii din literatură și probabil că și cei din realitate.

EA : Ascultă...

EL : Dar nu-mi aduc aminte de nici o vorbă mai de doamne-ajută, inspirată de tine. Nu știu de ce, dar tu nu mă inspiri. Și nici eu nu prea te mai inspir... Cred că rîdeai de mine, deoarece căscam...

EA : Ascultă...

EL : Și încă ceva... Niciodată n-am folosit băuturi cu femeile ca să am succes. Ca să-mi meargă...

EA : Chelești.

EL : Cum ?

EA : Chelești.

EL : Eu ?

EA : Da, tu.

EL *(după o matură chibzuință)* : Posibil. *(Pauză.)*

EA : La ce te gîndești ?

EL : La mîini... Ceea ce mi-ai spus m-a șocat. În asemenea situație oamenii fac gesturi necalculate, mișcă mîinile, pentru a-și ascunde nervozitatea, enervarea, și de-abia o fac mai pregnantă. Nu crezi că-i așa ? Mîinile definesc cel mai bine adevărata stare de spirit a omului.

www.cimec.ro

EA : Vorbeşti şi chelești... Vorbeşti şi chelești !...

EL *(degajat)* : Într-o piesă, replica asta m-ar face ridicol. Din fericire, nu sîntem într-o piesă, ci în viață, şi viața îți oferă portițele ei de scăpare. Da, da, în viață nu replicile fac oamenii ridicoli, ci oamenii fac ridicole replicile... Sau le uită. Sau le ignoră. Uite, cum fac eu acum. Tu rîzi de mine, eu fluier un cîntec la modă, vorbele trec, melodia rămîne. E mai uşor să ții minte melodii decît idei... Prostii... Asta am făcut-o pentru eventualii ascultători... Eu n-am nevoie de un asemenea sistem. Pot ignora ce ai spus şi în tăcere. Ba pot să mă conving, sînt convins chiar, că nici nu-ți dai seama ce frază importantă ai spus. Şi ştii de ce ? Pentru că ai spus-o la supărare. Ți-a scăpat. Vorbeşti şi chelești... Genial ! Replică mare, fundamentală. Un autor dramatic mai acătării o căuta luni de zile. Ție ți-a scăpat aşa, din iuțeală de gură şi nebăgare de seamă.

EA : Uf !... Simt că mă ia cu călduri. Nu te mai pot asculta. Pentru cît vorbeşti, chelești cam încet.

EL : M-ai dezamăgit !... Cugetarea asta a fost mai slabă. Nu merge. Şi apoi te repeți, dragă ! Cît vrei să speculezi o idee ! ? Ce ești, scriitoare, academiciană ?... Ca să te şi admirăm pentru asta ? Ajunge, că om sînt şi eu. Am şi eu problemele mele de care vreau să fac abstracție, am şi eu clipele mele de destindere de care vreau să profit. Uite, ca acum. Întind picioarele, mă las moale în scaun, pun pălăria pe ochi şi fac abstracție de o grămadă de lucruri. De casă, de masă, de bani, de tine, mai ales, şi, uite aşa, simt cum devin mai uşor.

EA : O, de-aş putea face şi eu asta. Să uit de tine !...

EL *(generos)* : N-ai decît să încerci. Dacă vrei, te ajut şi eu cu ce pot. Poftim pălăria.

EA : Poftim pălăria. Auzi cu ce mă ajută !...

EL : Ei, atîta am, atîta dau. Ce e sub tichie depinde de fiecare Ilie.

EA : Uite, vezi... Asta m-a enervat întotdeauna la tine. Nu ai încredere în capacitatea mea intelectuală. Rimezi orice cuvînt.

EL : Ba am avut.

EA : Cînd ?

EL : La început.

EA : Şi pe urmă ?

EL : M-am convins că degeaba.

EA : Trebuia să mă ajuți. Dar nu m-ai iubit.

EL *(sincer)* : Te-am iubit.

EA : Nu. Nu m-ai iubit.

EL : Te-am iubit... mai mult decît meritai.

EA : Dacă mă iubeai încercai să mă ajuți.

EL : Cum să te ajut ?

EA : Să fac şi eu... *(Caută cuvîntul.)*

EL : Ce ?... Ce ?...

EA : Abstracție.

EL *(cu mina unui om căruia i se cere imposibilul)* : Cum ?... Cum să te ajut eu să fac abstracție ? !...

EA : Într-un fel... sau altul.

EL : Cum ? !...

EA : Nu doar cu pălăria.

EL : Şi crezi că tu reuşeai.

EA : Eu ştiu... Dar cel puțin aveam satisfacția sufletească. Ştiam că ai încercat să mă ajuți... să-mi salți „nivelul". *(Rugător.)* Hai ajută-mă să învăț abstracția asta !

EL *(îngîndurat)* : De parcă ar fi aşa de simplu. Asta cere efort, dragă... Şi nu doar din partea mea.

EA : Hai dragă, fă un efort.

EL : E prea complicat.

EA : Ba nu e complicat deloc. Am voință. Uite, întind şi eu picioarele, mă destind şi gata... Acuma fac abstracție... Şi de ce să fac abstracție ?...

EL : Păi, de ce vrei tu... De ceva ce te enervează.

EA : De ceva ce mă enervează ?...

EL : Da... Pe urmă spui : „Tu spui că e aşa, dar de fapt nu e aşa, numai ți se pare că e aşa..."

EA : Ce să fie aşa, care de fapt nu e aşa, numai mi se pare că e aşa ?

EL : Ceea ce te-a enervat.

EA : A, ceea ce m-a enervat. *(Surîs dulce.)* Pe tine ce te-a enervat ?

EL : Păi... chelia.

EA : Chelia ?

EL : Da... Chelia. Ai rîs de mine pe chestia că eu am un început de chelie. Şi de care eu fac abstracție.

EA : Cum să faci abstracție de ceva ce se vede.

EL *(mirat)* : Se vede ?

EA : Cu ochiul liber.

EL : Tu numai spui că se vede, dar de fapt nu se vede, numai ți se pare că se vede.

EA *(moare de rîs)* : Fugi de aici... *(Arată.)* Uite aşa e !...

EL : Aşa ?...

EA : Da. *(Rîde.)*

EL *(calm)* : Nu e aşa.

EA : Cum, nu e aşa ?

EL : Tu spui că e aşa, dar de fapt nu e aşa, numai ți se pare că e aşa. *(Fluieră nepăsător.)*

EA : Chelia ?

EL : Da. Chelia. *(Fluieră.)*

EA : Ei, hai că mă-nnebunești !... Adică eu nu ştiu ce văd. Mint. Ei, hai că mă-nnebunești !

EL : Nu te înnebunesc. Tu numai spui că te înnebunesc, dar de fapt nu te înnebunesc, numai ți se pare că te înnebunesc. *(Fluieră.)*

EA : Dragă, stai... Pe mine nu mă lua peste picior. Şi nu-mi fluiera în față.

EL : Eu fluier ?...

EA : Fluieri.

EL *(clatină capul)* : Nu fluier. *(Fluieră.)*

EA : Cum nu fluieri ?

www.cimec.ro

EL : Tu crezi doar că fluier, dar de fapt eu nu fluier, numai ţie ţi se pare că fluier. *(Fluieră.)*
EA : Eu, în felul ăsta, nu mai pot sta de vorbă cu tine.
EL : Foarte bine, dar nici nu stai.
EA : Cum nu stau ?...
EL *(fluieră semnificativ).*
EA : Adică eu cred numai că stau de vorbă cu tine, dar, de fapt... *(El înclină din cap.)* Deci, nu stau aici ?
EL : Nu... Nu stai.
EA : Şi nu te cunosc ?
EL : Nu... nu mă cunoşti.
EA *(gata să plîngă)* : Dar, spune-mi : măcar... eu exist ? Exist aievea ?
EL : Adică, cum ?
EA : Ca om.
EL : Păi să ne gîndim... Tu ce crezi ? *(Pauză.)*
EA : Nu ştiu... *(Abandonînd.)* Cred că ai dreptate.
EL : În ce sens ?
EA : Cu abstracţia asta. Nu pricep nimic.
EL : Fugi, că ţi se pare. Tu crezi numai că nu pricepi, dar de fapt pricepi, numai ţi se pare că nu pricepi.
EA : Ba nu pricep nimic.
EL : Ba pricepi.
EA : Dar nu pricepi că nu pricep ?
EL : Ba pricepi, dragă, las' că ştiu cu. Doar te-am învăţat... La mine metoda e infailibilă. Şi după metoda asta pricepi. Ai început să pricepi. Aici nu există dubiu. *(Fluieră.)*
EA *(plîngînd)* : Şi totuşi nu pricep nimic... Sînt o proastă.
EL *(absent)* : Tu crezi numai că eşti o proastă, dar de fapt nu eşti o proastă, numai ţi se pare că... *(Se opreşte brusc şi se uită la ea mai atent.)* Ia stai... Păi sigur... Cum să pricepi... N-ai pălărie. *(Îi dă pălăria lui. Ea o pune pe ochi.)* Acuma, da !... Acum e altceva... Acum e cu totul altceva... Nu-i aşa ?...
EA *(de sub pălărie)* : Da... Acum e cu totul altceva... Numai că nu prea văd.
EL *(blînd, ca unui copil) : Fugi, că ţi se pare. (El fluieră. Ea încearcă o vreme zadarnic să privească de sub pălărie.)*
EA : Ştii ceva ?...
EL : Ei...
EA : Tu nici nu exişti.
EL : Poftim ? !
EA : Tu nici nu exişti...
EL *(scandalizat)* : Eu nu exist ? !... Ba exist. Cum să nu exist ? !...
EA *(de sub pălărie)* : Nu-i adevărat !

Pagini inedite din istoria grafomaniei

VALENTIN MUNTEANU

SCRISOARE

Tovarăşe Director,

Alăturat vă trimit piesa Vîntul vînturat, *însoţită de următoarea documentaţie : 1) Fotografia autorului ; 2) Referatul cunoscutului actor A. C. Birzoi de la Teatrul de Stat din V. ; 3) Declaraţiile a 32 de cooperatori din comuna Bolintin-Deal, unde am scris piesa în perioada iulie 1932—aprilie 1961 ; 4) Procesul verbal al şedinţei cenaclului literar al apicultorilor ; 5) Banda de magnetofon cu mărturisirea regretatei artiste pensionare Matilda Retevoiescu din Giurgiu ; 6) Recomandarea tov. Miron Miron, metodist la Casa de cultură Roşiorii de Vede ; 7) Alte opere în manuscris — ale subsemnatului ; 8) Adeverinţe de serviciu, talonul de pensie, una fotografie din armată şi una fotografie a nepoţelului meu Hanibal.*

Avînd în vedere cele de mai sus vă rog să-mi comunicaţi data premierei, capacitatea sălii şi preţurile biletelor. Al dumneavoastră, Vasile Vîntuleţ.

P.S. Am omis să menţionez (punctul 7 bis) CUVÎNTUL AUTORULUI pentru caietul-program. El există în pachet.

CUVÎNTUL AUTORULUI

Mă aflu la început de drum. Grija teatrului dv. pentru o bătrîneţe fericită aduce la luminile rampei piesa la care am lucrat ciustit o viaţă.

Aştept cu emoţie confruntarea cu publicul, adevăratul şi marele nostru judecător.

Vasile Vîntuleţ, autor

TELEGRAMĂ

Am trimis acum o săptămînă piesa Vîntul Vînturat. *Consider tăcerea dumneavoastră ca o jignire adusă dramaturgiei originale şi mie personal. Răspuns plătit. Vasile Vîntuleţ, pensionar.*

EPILOG

Schimbul de telegrame şi scrisori a durat cîţiva ani. Piesa Vîntul vînturat a fost transformată de autor pe rînd în scenariu radiofonic, de televiziune, roman, scenariu de film. Pentru fiecare dintre acestea, V. V. a purtat o lăudabilă corespondenţă. Pînă la urmă din piesă a „tras" o poezie. Ea a fost publicată în „Stupul". V. V. a învins. „Talentul nu cunoaşte oprelişti" — a declarat V. V. unui vecin.

www.cimec.ro